Begreppet stomme

Av fögderidirektören Nils Gottliebsson

De stommar till mantalslängd (en för den personella liggaren och en för fastighetsliggaren), som, enligt äldre bestämmelser, länsbyrån hade att upprätta, var inte stommar i den meningen att de utgjorde något som påbyggdes och kompletterades till en färdig produkt. Sedan i dem gjorts de ändringar, tillägg och strykningar som betingades av mantalsskrivningen återgick de nämligen till länsbyrån, som, "sedan det tryckande registret blivit därtill berett", tryckte upp mantalslängden.

Stommarna var alltså egentligen stommar till ett koncept, som sedan renskrevs. I Stockholm gick också mycket riktigt stommarna (eller i vart fall stommen till den personella liggaren) under namnet konceptmantalslängden (KCL). Eftersom "stomme till mantalslängd" enligt min mening inte var alldeles korrekt, föreslog jag, när vi år 1960 i stora delar gjorde om kungörelsen ang. folkbokföringen i Stockholm, att stommen skulle ges beteckningen förlaga. Detta accepterades och i fortsättningen hade vi alltså i Stockholm att "till ledning för mantalsskrivningen upprätta förlagor till mantalslängden, en till den personella liggaren och en till fastighetsliggaren."

Med den stomme till inkomstlängd som länsbyrån skulle upprätta förhöll det sig annorlunda. Den innefattade en tryckt "namn- och adressdel", som sedan kompletterades för hand med en "sifferdel',' d. v. s. taxeringarna. Här var det alltså fråga om en stomme i egentlig mening.

Stomme till fastighetslängd utgjorde fastighetsliggaren och också här var det korrekt att tala om stomme.

Sedan ADB-tiden brutit in är det nya bud också i vad gäller stommar. Mantalsskrivningen, som inte längre omfattar fastigheter, börjar med att datakontoret upprättar en förteckning över alla kyrkobokförda personer, personförteckningen. Den är en motsvarighet till vad som förut kallades stomme till mantalslängd. Men den produkt som framställes, sedan personförteckningen återgått till datakontoret med rättelser och ändringar, kallas inte mantalslängd utan stomme till mantalslängd. Det kan nämligen bli åtskilliga ändringar i den och först när de är införda övergår stommen till mantalslängd till att bli mantalslängd. Här vill man väl göra den kommentaren att stommen är någonting mer än en stomme. Tjugufem öre till den som hittar på ett nytt bra ord för den företeelse det här är fråga om.

Detsamma gäller stomme till inkomstlängd och stomme till förmögenhetslängd i det nya systemet. De är i princip färdiga längder dessa stommar, men vissa komp-

---

det dock räckt med att ge samfälligheten besked. Eljest har uppgiften ibland erhållits via den borgerliga kommunen, ibland från stiftsnämnden, ibland (oftast?) från LSM. Men nu bör det självfallet vara länsstyrelsen (datakontoret) som lämnar uppgift. Och CFU föreskrev att så skulle det vara. Men, som sagt, en komplettering av församlingsstyrelselagen bör nog komma till stånd.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:05:55

letteringar måste göras, så alldeles fel att kalla dem för stommar är det inte, även om ett bättre ord efterlyses. Och stomme till inkomstlängd är i vart fall nu något helt annat än stomme till inkomstlängd enligt de äldre bestämmelserna. Beträffande stomme till fastighetslängden gäller i stort sett detsamma.

Låt mig i detta sammanhang reagera mot ordet ”längdföring”. Det borde verkligen utmönstras, när längderna åstadkommes på ett sätt som inte har någonting med ”förande” (successivt) att göra. Ett bra ersättningsord är ”upprättande”. Må det övervägas vid kommande revision av bestämmelserna.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:05:55